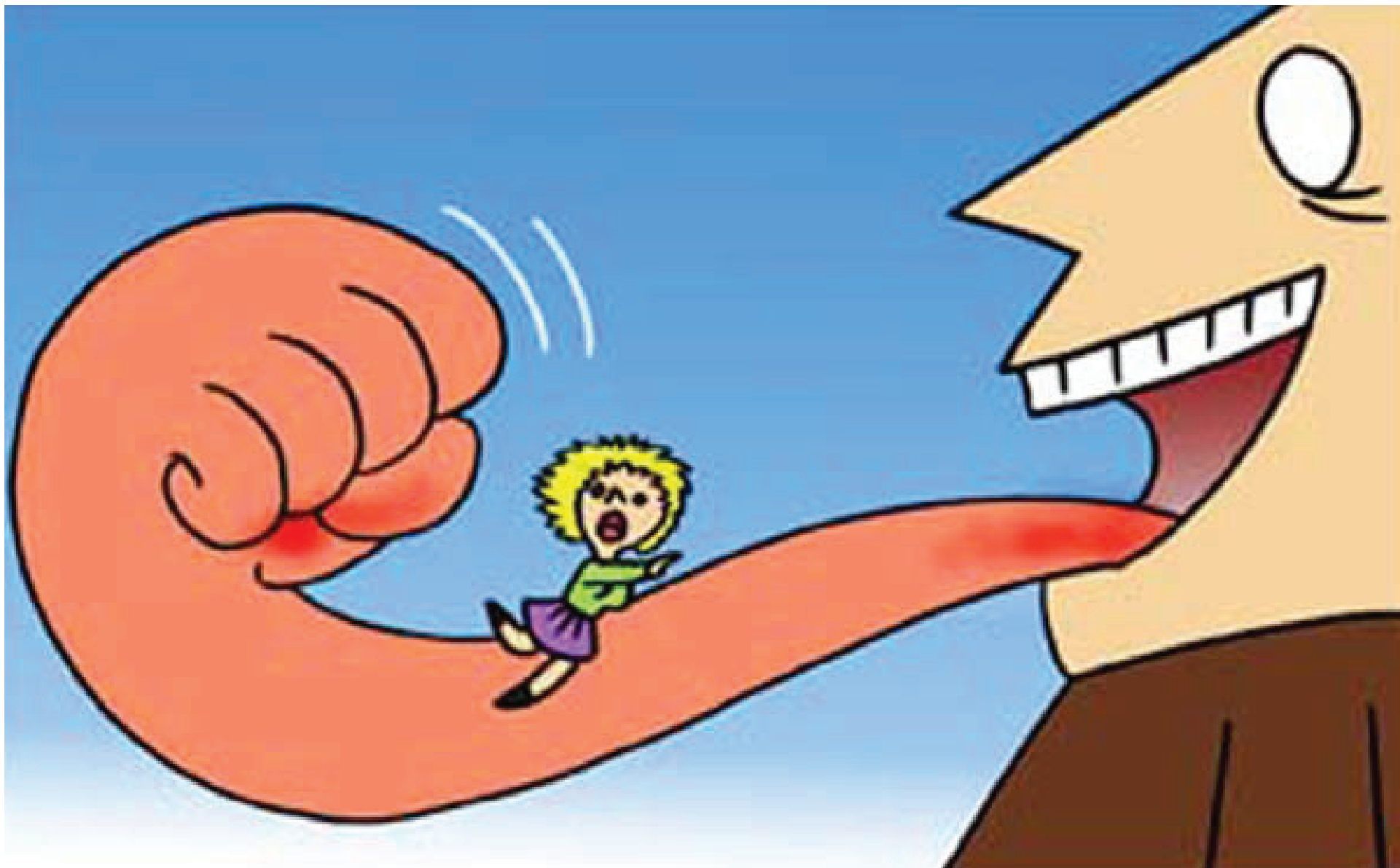

KLUMMAN

Barbara Holm

Hví er tað mæð tað er galið við?

Eg havi verið útsett fyri harðskapi, og allikavæl eri tað eg, sum kenni meg illa. Soleiðis segði ein indignerað vinkona herfyri, tá ið evnið »harðskapur« var havt á lofti.

Hon er ein teirra, sum hevur livað í harðskapsraktum parlaga, men er komin burturúr tí sterkari. Hon plagar at taka til, at klichein »tað sum ikki drepur teg, ger teg sterkari« veruliga er satt, tá ið umræður hennara stöðu. Harðskapurin var ræðuligur, men hon hevur fingið tað burturúr, at hon kennir seg sjálva betri enn hon helst annars hevði gjørt.

Orsøkin til, at evnið »harðskapur« var á lofti herfyri, tá ið vinkonurnar hittist til ein kaffimunn var, at Faroe Pride vikan var á skránni. Ikki tí Faroe Pride hevur nakað sum helst við harðskap at gera, men LGBT rørslan leiddi tó til nakrar tankar um harðskap.

Í LGBT eru ein ørgrynni av fólki, sum leggja andlit til rørsluna, sum trína fram og siga sína søgu, og sum ganga á odda við at tala søk teirra samkyndu.

Kanska er hetta tí, at Faroe Pride og øll rørslan kring LGBT er so sterk í landinum í dag.

Og at vit upplýsa okkara ungu kvinnur og menn um harðskap, um mørk, og um at siga frá. Tað er ongantið tær tað er galið við

Tá ið umræður harðskap er stöðan tó ein onnur. Hvør hevur trinið alment fram, og umboða tey, sum hava verið fyri harðskapi? Hvør gongur á odda, og avtaðiserar evnið? Hvør sigur - tað er ikki tær tað er galið við?

Almennu myndugleikarnir hava eina harðskapsætlan, og seinastu tíðina hava vit sæð heldur øðrvísi lýsingar. T.d. tann sum eitur okkurt sum líkist »Hevur tú framt harðskap móti ein av timum nærmastu«. Tað lýsingarkampagnuna dámar mær ógvuliga væl, og er hon á mangan hátt sera slóðbrótandi. Men almennu myndugleikarnir kunnu ikki vinna slagið einsamallir. Tað er ikki nóg mikið, at »landið« heldur, at harðskapur er av tí ónda. Onkur má standa á odda og tala søk teirra harðskapsraktu. Hvar eru tey fólkin?

Henda vinkona mín er ikki tann einasta

kvinnan, eg veit um, sum hevur verið fyri sálarligum ella kropsligum harðskapi. Og enn liva mong í tí stöðu, har hvør dagur er ein bardagi – antin kropsliga ella sálarliga. Og hvat er verri – sálarligur ella kropsligur harðskapur? Eg veit ikki. Men eg minnst tá ið bókin hjá Súsannu Skaale kom út »Um bara hann slóð meg«. Tann yvirskriftin lýsir helst tað, sum mangar kvinnur í harðskapsraktum parløgum hugsa. Um bara hann gav mær blátt eyga, so skiltu øll mína stöðu. Tá sálin er bankað sundur og saman, so sæst tað ikki. Tú fært ikki eyga á tær harðskapsraktu kvinnurnar tá. Tú kanst ikki hjálpa.

Tá eingin talar søk teirra harðskapsraktu, so er úrslitið ivaleyst, at tað er ov lítið fokus á evnið. At tað verður ov lítið upplýst um hvat harðskapur er, hvussu ein kemur víðari frá tí, hvussu ein varnast harðskap og hvørjar

avleiðingarnar eru.

Hendan vinkona mín, sum hevur verið fyri ógvusligum harðskapi vísir á, at hon enn er flov av stöðuni. Hon kennir tað niðursetandi móti sær sjálvari at seta orð á tað, sum farið er fram. Og fólir tað sum, at okkurt er galið við sær.

Tað ljóðar løgið ha? At ein, sum hevur verið fyri harðskapi, skal kenna tað sum okkurt er galið við sær? Men er tað ikki júst tað sum hendir, um vit ikki eru upplýst, tilvitað og opin fyri, at tað kann henda fyri øll?

Eg veit ikki. Men mín vón skal vera, at meira fokus og størri upplýsing verður millum fólk, tá ið umræður harðskap. At eingin føroyingur aftur skal kenna seg illa av at hava verið fyri harðskapi. Og at vit upplýsa okkara ungu kvinnur og menn um harðskap, um mørk, og um at siga frá. Tað er ongantið tær tað er galið við. Tað er ongantið tíni mørk, sum eru løgin. Tað er ongantið okey at vera sligin sálarliga ella kropsliga. Lat okkum bara sláa tað fast beinan vegin.